

Založené 1999

Pokoj a dobro

Katolícky časopis farnosti Markušovce
Ročník 15 Číslo 4 September 2013

www.pokojadobro.sk

Nadprirodzený pohľad

Snímka: Peter Lazor

Mať nadprirodzený pohľad znamená vidieť veci tak, ako ich vidí Boh, naučiť sa objasniť a hodnotiť udalosti zo svojho zorného uhla viery. Iba tak porozumieme svojmu životu a svetu, v ktorom sa pohybujeme. Často počuť výhrady: „Keby Boh robil zázraky, uveril by som a hneď by som ho bral vážne.“

Boh nám však posielal dostatok svetla, aby sme pokračovali v ceste – svetlo v duši a svetlo z ľudí, ktorí sú pri nás. Keď však vôľa nie je pokorná, má sklony vyžadovať stále nové znamenia, o ktorých by však sama chcela rozhodovať, či sú dostatočné. Neraz sa za touto akoby úprimnou túžbou po nových znameniach na posilnenie vôle, na hlbšie odovzdanie skrýva určitá forma lenivosti alebo nedostatku odpovede na milosť.

Na začiatku viery (alebo povolania) Boh zapaluje obyčajne malé svetlo, ktoré osvecuje len naše prvé kroky. Za týmito prvými krokmi je tma. Podľa miery našej odpovede vyjadrenej našimi skutkami sa svetlo a istota zväčšujú. A vždy sa úprimnej a pokornej duši, ktorá hľadá pravdu, zjaví Pán v plnej jasnosti. Pán nás má nájsť v stave pokory a plnej úprimnosti, ktorý vylučuje predsudky a dáva nám schopnosť počúvať, lebo reč Pána môže byť ťažko prijateľná, pretože sa protiví našim plánom alebo našim vrtochom, prípadne by jeho slová nezodpovedali tomu, čo sme očakávali alebo čo sme túžili počuť...

Niekedy nám môže aj naše hmotárske prostredie predkladať falošné argumenty, ktoré sa priečia jazyku Boha, akým sa on vyjadruje. Počúva-

me akoby dva rozdielne jazyky: jazyk Boha a jazyk sveta, pričom tento druhý používa „ľudskejšie“ argumenty.

Pán dáva vždy dostatok znamení, aby sme ho mohli spoznať. Potrebný je však správny vnútorný stav. Bez pokory a čistoty srdca ho nemôžeme spoznať, aj keby bol veľmi blízko. Naš vlastný život je plný znamení, ktoré nám pomáhajú, aby sme si nepomýlili cestu. Potom dokážeme povedať našli sme Mesiáša, ako to povedal Ondrej svojmu bratovi Šimonovi.

Všemohúci a milosrdný Bože, nedopušť, aby nám starosti o pozemské veci prekážali ísť v ústrety tvojmu Synovi, ale nech nás dar nebeskej múdrosti privedie do spoločenstva s ním.

Ondrej Švančara, správca farnosti

Istota viery

Ondrej Švančara
čítaj str. 3

Obrigada, Fatima!

Monika Hodnická
čítaj str. 8-10

Brazílske dobrodružstvo

Lucia Hamráková
čítaj str. 14-15

Milí čitatelia!

Akiste viacerí z vás poznajú poučný príbeh o žabe, ktorá sa ocitla v studenom oleji v hrnci na sporáku. Olej sa postupne, pomaličky zahrieval, a tak žaba necítila blížiace sa nebezpečenstvo. A keď bol olej zrazu horúci, nemala už dostatok síl z hrnca vyskočiť.

Táto symbolika nám v súčasnej dobe veľa hovorí. V dnešnej spoločnosti sa už dlhšiu dobu dejú čudné veci. Pomaly a nenápadne sa prijímajú zákony, ktoré sú v rozpore nielen s hodnotovými princípmi človeka, ale aj so zdravým rozumom. A keďže sa takéto pravidlá prijímajú pomaličky, krok po kroku, akosi nerozmýšľajúc ešte nepociťujeme potrebu „vyskočiť“ z toho pomyselného legislatívneho oleja, ktorý sa pomaly, ale isto zahrieva. Až sa nakoniec môžeme „uvariť“ vo vlastnej lenivosti a ľahostajnosti voči múdrosti života.

Istý posun nastal 22. septembra 2013, kedy sa v Košiciach uskutočnil celoslovenský Národný pochod za život. Množstvo ľudí „vyskočilo“ z prihrievaného oleja nezmyselného postoja k životu človeka, ktorý prezentuje, že tých „nepotrebných“ treba odstrániť. Zavadzajú, alebo budú zavádzať... Ešteže sa nazbiera tých povestných päť spravodlivých, kvôli ktorým má Boh s nami ešte zmilovanie a tí idú prinajmenšom do ulíc vyjadriť nesúhlas so zabíjaním človeka – z akéhokoľvek dôvodu.

Milí čitatelia, ocitli sme sa už v jeseni, ktorá je symbolicky prepojená s úctou voči starším ľuďom. Ani oni nám nemajú „zavádzať“. Veď kto sú tí „perfektní a dokonalí“ ľudia, ktorí by mali právo požívať život na tejto Zemi a ktorí by rozhodovali, že niektorí si to právo nezaslúžia, lebo by boli na obtiaž? Neberme si príklad zo žaby, ktorá už kvôli nedostatku síl nedokázala prezieravo čeliť nebezpečenstvu.

Prajem nám všetkým požehnané jesenné dni plné úcty k životu a jeho dôstojnosti.

Monika Hodnická,
šéfredaktorka

Z myšlienok BENEDIKTA XVI. počas Roku viery

- Okrem možnosti pozitívnej odpovede na dar viery existuje aj riziko odmietnutia evanjelia, neprijatia stretnutia s Kristom. Už svätý Augustín sa venoval tomuto problému vo svojom komentári k podobenstvu o rozsievачovi: „My rozprávame, rozsievame, rozhadzujeme semeno. Sú ale aj takí, ktorí tým pohrdajú, takí, čo kritizujú, takí, čo sa vysmievajú. Ak sa ich však budeme báť, nezasejeme a v deň žatvy zostaneme bez úrody. Semeno treba zasievať do DOBREJ zeme.“ Odmietnutie nám teda nesmie zobrať ODVAHU.

- Ako kresťania sme (podľa podobenstva o rozsievачovi) aj my svedectvom o ÚRODNEJ zemi. Naša viera, aj keď nie dokonalá, ukazuje, že existuje dobrá pôda, v ktorej semeno Božieho Slova prináša BOHATÉ OVOCIE spravodlivosti, pokoja a lásky, novej ľudskosti a spásy.

- Kde má človek nájsť toto otvorenie srdca a mysle, aby UVERIL Bohu a aby PRIJAL jeho spásu, aby sa Boh sám a jeho evanjelium stal smerovníkom a SVETLOM celej ľudskej existencie? Je možné veriť v Boha, pretože On sám k nám prichádza a dotýka sa nás, pretože Duch Svätý, dar Vzkrieseného, nás robí schopnými prijať živého Boha. Viera je teda predovšetkým nadprirodzeným darom, darom Božím. Druhý vatikán-

sky koncil hovorí: „Aby sa takáto viera mohla vzbudiť, je potrebná predchádzajúca a pomáhajúca Božia MILOSTĽ a vnútorná POMOC Ducha Svätého, ktorý by pohol srdce a OBRÁTIL ho k Bohu, otvoril duchovný zrak a dal všetkým pocit šťastia zo súhlasu s pravdou a z viery v pravdu“.

- Na začiatku nášho putovania viery je KRST, sviatosť, ktorú nám dáva Duch Svätý, stávame sa v nej Božími deťmi v Kristovi. Krst je znakom vstúpenia do spoločenstva viery, DO CIRKVI. Človek neprijíma vieru sám od seba, predchádza ju MILOSTĽ Ducha Svätého. A neveríme sami, ale spoločne s našimi bratmi. Od krstu je každý pokrstený povolaný žiť NOVÝ život a spolu s bratmi prijať za svoje toto vyznanie viery.

- Viera je darom Boha, ale je aj hlboko LUDSKÝM a slobodným úkonom. Katechizmus Katolíckej Cirkvi to hovorí jasne: „Veriť možno iba vďaka milosti a vnútornej pomoci Ducha Svätého. Je však takisto pravda, že veriť je pravý ľudský úkon. Dôverovať Bohu a súhlasiť s pravdami, ktoré zjavil, neodporuje ani slobode, ani rozumu človeka“ (č. 154). Tolko katechizmus. Možno dokonca povedať, že viera našu slobodu a náš rozum predpokladá a zároveň ich dvíha vyššie.

ISTOTA VIERY

Keď prichádza nový človek na tento svet, prináša si so sebou niečo, čo psychológia zvykne nazývať „prvotná dôvera“. Základný postoj novej bytosti by sme mohli označiť termínom: dôvera. Viera sa tu javí, ako najzákladnejší pozitívny vzťah ku skutočnosti, do ktorej sme svojím stvorením vstúpili. Mohli by sme povedať, že počínajúci život je do určitej doby dospievania obdarovaný „základnou vierou“. Bez tohto základného postoja by v nás neexistovala žiadna otvorenosť a žiadne prijímanie. Začíname chápať, ako veľmi dôležitá je viera pre našu osobnú spásu. Kto neprijíma potravu, nerastie a kto neuverí, nebude spasený. Kto vierou neprijme Božie Slovo a Duchu Svätého, nebude spasený.

Filozofická viera

Zaťaženie západným myslením chápe me vieru len ako určitý rozumový úsudok o existencii Boha. Dá sa hovoriť o akejsi filozofickej viere, ktorú by sme mohli vyjadriť takto: „Skúmal som prírodné vedy a dospel som k záveru, že niečo musí byť nad nami.“ Už to je síce pozitívny krok, ale takáto čisto špekulatívna viera založená len na ľudskom rozumovom a rozumnom úsudku, nie je ešte vierou v zmysle Písma. Nie je vierou, ktorú prejavil patriarcha Abrahám, keď uveril Bohu a bolo mu to počítané za spravodlivosť. Takáto viera má malý vplyv na osobný život človeka. Náboženskú prax takýto človek plní pre každý prípad, lebo kto vie, ako to bude po smrti, ale postupuje tak, akoby Boh nehovoril do jeho života, akoby vôbec neexistovalo Božie Slovo. Prečo je to tak? Kde hľadať korene tejto akoby viery? Mnohí spomedzi nás zabúdajú na to najdôležitejšie, že predmetom viery je Božie Slovo a spôsob prijatia je neochvejná istota alebo istá viera.

Pôsobenie Božieho Slova

Vstupnou bránou do Božieho kráľovstva je viera. Nám je ohlasované: „Kto uverí a dá sa pokrstiť, bude spasený“. Sv. Pavol hovorí: „Blízko teba je Slovo, v tvojich ústach a v tvojom srdci, totiž slovo viery, ktoré hlásame. Lebo ak svojimi ústami vyznávaš: Ježiš je Pán a vo svojom srdci uveríš, že ho Boh vzkriesil z mŕtvych, budeš spasený“ (Rim 10,8 – 9).

V prvom liste Solúnčanom 2,13 apoštol Pavol hovorí o tom, ako treba prijať Božie Slovo, aby prinieslo úži-

tok: „Preto aj my neprestajne vzdávame vďaka Bohu za to, že keď ste od nás prijali Božie Slovo, ktoré sme hlásali,

neprijali ste ho ako ľudské slovo, ale, aké naozaj je, ako slovo Božie; a ono pôsobí vo vás veriacich.“ Nakolko každý človek je omylný a dokonca hriešny, prijímame ľudské slová s určitou rezervou. Túto rezervu si ponechávame preto, lebo človek sa môže myliť a tiež preto, lebo človek je schopný aj zámerne klamať. Túto rezervu nám diktuje zdravý rozum a naša skúsenosť.

Apoštol hovorí o tom, že Solúnčania prijali jeho hlásanie ako Božie Slovo a ono v nich pôsobí. Božie Slovo stojí v základoch stvoreného sveta, lebo všetko povstalo Božím Slovom a stojí aj v základoch ľudského svedomia. Božie Slovo je živé a účinné, je teda čosi viac ako informácia, je pravda a život, je zároveň jediným a absolútne dokonalým Božím činom.

Sv. Pavol, po svojom prehlásení o prijatí jeho hlásania ako Božieho Slova zo strany Solúnčanov, konštatuje, že Božie Slovo v nich pôsobí. To „pôsobí vo vás“, má viacero príčin. Pôsobí preto, lebo je živé a účinné, teda pôsobí z vlastnej svojej podstaty a pôsobí tiež preto, lebo bolo prijaté vierou, teda

preniklo do vnútra skrze vieru, ktorá si je istá. Len takto prijaté Božie Slovo môže naplno rozvinúť svoju účinnosť vzhľadom k nám. Dokiaľ neuverím, že som napríklad vyhral v lotérii, tak sa z toho nebudem vedieť radosť. Nám zaznieva omnoho úžasnejšia zvesť: „Boh nás miluje. Odpustil nám hriechy a pozýva nás k sebe do neba“. Kým tomu neuveríme, ostávame stále ľuďmi negácie, depresívni, stále reptajúci, bez nádeje. Ak uveríme, budeme spasení. Začneme myslieť pozitívne, začneme veriť, dúfať a milovať, začneme konať pozitívne.

Viera – Boží dar

Preto základom kresťanského života je viera. A môžeme povedať, že je to viera, ktorá si je istá tým, čo verí. Takáto viera je Božím darom, ktorý si môžeme vyprosiť od Boha v modlitbe. Ak sa o takúto vieru oprieme, staneme sa slobodnými od pocitov, a tak sa nám podarí uniknúť rôznym krízam, ktoré pochádzajú práve z nášho citového života. Svoj duchovný život začneme budovať na istote Božieho Slova. Slovo Božie nám umožňuje už teraz a tu sa dívať na svet Božími očami. Istota viery nás vyťahuje z depresie sveta. Slovo Božie nás vyzýva k radosť. Ježišove blahoslavenstvá menia náš pohľad na svet a naše hodnotenie zážitkov v tomto svete. Všetko záleží od toho, kde je ťažisko našej bytosti. Ak žijeme v tomto svete a len pre tento svet, budeme mať z toho všetkého depresiú, ale ak sú naše srdcia u Pána, tak sa budeme tešiť na jeho blížiaci sa príchod.

Ondrej Švančara
Snímka: P. Lazor

VÝCHODNÁ SCHIZMA

Termín „schizma“ v gréčtine znamená cirkevný rozkol, ktorý má vplyv nielen na jej učenie, ale aj na jej organizáciu a hierarchiu. Východná schizma je vyvrcholením liturgických, disciplinárnych, cirkevno-politických a dogmatických sporov medzi Západom a Východom resp. Západnou cirkvou a Východnou cirkvou. Preto rok 1054 znamenal medzi nimi radikálne vyhrotenie.

Pápež Pavol VI. v roku 1964 vykonal púť do Svätej zeme, kde sa stretol sa s patriarchom Athenagorom. Snímka: internet

Carihradský patriarcha Michal I. Kerullarios (Cerulárius) sa obával zasahovania pápeža do jeho postavenia, a preto začal silno zdôrazňovať cirkevné protiklady: ostro odsudzoval, že v západnej liturgii sa používa nekvasený chlieb, vystupoval proti kňazskému celibátu a zatváral latinské kostoly a kláštory. Poslal pápežovi a rímskym biskupom posolstvo, kde sa nazval ekumenickým patriarchom nového Ríma. Vtedajší Svätý Otec vyčítal patriarchovi, že sa chce rovnať rímskemu pápežovi, a že si chce podriaďiť východných patriarchov – jeruzalemského, antiochijského a alexandrijského. Upozornil ho, že titul ekumenického patriarchu prináleží jedine pápežovi.

Pápež Lev IX. preto poslal do Carihradu svojich legátov, aby celý spor urovnali. Bol medzi nimi kardinál Humbert de Silva Candida, vzdelaný, ale pochabý muž. Patriarcha Cerulá-

rius zakázal v Carihrade pápežským legátom sláviť Eucharistiu a búril proti nim ľud. Keďže kardinál videl, že rokovania nebudú úspešné, urobil radikálny, ale nedomyslený krok. Pred zhromaždeným klérom a ľuďom v chráme HAGIA SOFIA 16. júla 1054 položil na hlavný oltár bulu, ktorou vylúčil patriarchu a všetkých jeho prívržencov z Cirkvi. Ani patriarcha Cerulárius sa nepoddal. Na synode dal do kliatby všetkých pápežských legátov, a tým sa definitívne narušila jednota medzi rímskou Cirkvou a Carihradom.

Dodnes je však sporné, či kardinál Humbert mal tú právomoc, aby urobil taký radikálny krok, keďže pápež Lev IX. zomrel 19. apríla 1054 a rok bol pápežský stolec prázdny. Takto sa stalo, že Cerulárius neexkomunikoval pápeža, ani rímsku Cirkev, ale len jej vyslancov.

V nasledujúcich storočiach boli snahy o opätovné zmierenie, žiaľ, vždy bez žiaduceho výsledku. Až v 20. stor. sa objavili náznaky o napravenie tejto dejinnej chyby. Pápež Pavol VI. v roku 1964 vykonal púť do Svätej zeme a na Golgote vyznal viny, do ktorých zahrnul chyby a hriechy minulosti. Stretol sa s patriarchom Athenagorom – hlavou pravoslávnej Cirkvi a opakovane výzvu, aby sa odpustilo a zabudlo. Pri tomto stretnutí bola zrušená vzájomná exkomunikácia a navždy vymazaná z pamäti Cirkvi.

Táto schizma však zostala dodnes a napriek všetkým pokusom, nedošlo k zjednoteniu. Ku Východnej cirkvi sa neskôr pridali aj Bulhari, Ukrajinci i Srbi a nazývajú sa „pravoslávny – ortodoxní – pravoverní“.

VRAJ KREŠŤANSTVO JE NÁBOŽENSTVOM SLABOCHOV?!

Americký mediálny magnát Ted Turner raz nazval kresťanstvo „náboženstvom slabochov“ (in: Chaput, *Render unto Caesar*, New York 2008, úvod). Pravdepodobne sa mu zdalo, že Kristus svoj životný zápas prehral na Kalvárii, keď zomrel ukrižovaný a že aj my, ktorí sa nazývame kresťanmi, lebo Krista nasledujeme, prehrávame svoje životné zápasy. A ľudí s takýmto názorom je iste viac.

My kresťania však sme presvedčení, že to tak nie je. Lebo vyhrať bitku, nemusí ešte znamenať vyhrať vojnu. A vyhrať vojnu, neznamená samo osebe aj skutočné víťazstvo. Biblia nás učí, že po vyhnaní z raja, boli ľudia k sebe veľmi ukrutní. Už syn Adama a Evy – Kain, zabil svojho brata Ábela a celý Starý zákon je zaplnený mnohými bitkami a vojnami a rozmanitou ukrutnosťou.

Aj Rimania boli krutí, predtým ako prijali kresťanstvo. „*Rimania boli k nepriateľom neobyčajne ukrutní*“, napísal Charles De Montesquieu v diele *O veľkosti a úpadku Rimanov*, ktoré napísal v roku 1716, čiže pred 300 rokmi (Ch. Montesquieu, *O veľkosti a úpadku Rimanov*, Spolok slovenských spisovateľov v edícii Svetoví myslitelia, Bratislava 2008, str. 39). Lenže oni boli krutí aj k vlastným, nielen k nepriateľom, ako nám to dosvedčujú dejiny: Caesara zabil jeho syn Brutus (tamtiež, str. 72), Commoda nazývali netvorom (tamtiež, str. 99), a Caracallu zabijakom, ktorý sa dostal k moci tým, že zabil svojho brata Getu (tamtiež, str. 101 – 102).

To isté o starovekých predkresťanských Rimanoch tvrdia aj iní, napr. súčasný arcibiskup Filadelfie Charles Chaput vo svojej knihe *Render unto Caesar*, ktorú vydal v roku 2008 v New Yorku. Keď Rimania dobyli pevnosť Masadu v dnešnom štáte Izrael, tamojší Židia pozabíjali vlastné ženy a deti

Snímka: P. Lazor

a napokon pozabíjali aj seba, aby sa nedostali do rúk hrozných Rimanov (porov. história pevnosti Masada). Herec James Purefoy, ktorý stvárnil postavu rímskeho vodcu Marka Antónia v historickom seriáli *Rím*, v rozhovore pre novinárov povedal, že „*pri študovaní historických prameňov pre svoju rolu ho šokovalo, aká bežná bola surovosť v predkresťanskom Ríme*“ (in: Chaput). „*Málokto si už dnes uvedomuje vtedajšiu veľkú krutosť Rimanov*“, napísal arcibiskup Chaput (*Tamtiež*).

Pod vplyvom kresťanstva sme ľudskejšími

Ježiš Kristus svojím utrpením a smrťou, ktorú podstúpil za nás z lásky, aby nás vykúpil, začal preklápať na váhe ľudských dejín, miskou ukrutností miskou lásky a ľudskosti. Na tejto pomyselné váhe ľudských dejín je ľudstvo viac ľudskejšie a menej ukrutné, čím viac kresťania vnášajú do dejín lásku ako princíp vyvažujúci ľudskú moc. „*Rimania – píše už v roku 1716 Montesquieu – nemohli poznať totiž cnosť, ktorú my nazývame ľudskosťou. To musíme pripísať jemnejším mravom a výraznejším vplyvom kresťanstva*“ (Ch. Montesquieu, *O veľkosti a úpadku Rimanov*, str. 92). V rovnakom duchu píše arcibiskup Filadelfie v roku 2008: „*Príbeh Veľkej noci o vzkriesení, ktoré prišlo krátko po strašnej poprave, nemožno ignorovať bez ohľadu na to, koľko nakúpime čokoládových zajacov a maľovaných vajec. A práve tento príbeh – skutočnosť, že Ježiš Kristus bol ukrižovaný a vstal z mŕtvych – je začiatok, prameň, semienko, z ktorého vzkĺčila viera, morálny kódex, myšlienka ľudskej dôstojnosti, kultúra a civilizácia, ktorú dnes každý deň vnímame ako samozrejmosť*“ (Chaput, *Render unto Caesar*, str. 29).

Ale iste, v tomto sa niektorí súčasníci chcú s nami prieť a polemizovať,

lebo nechcú uznať prvenstvo lásky. Ale my – kresťania tvrdíme, že disciplína sa bez lásky stane terorom, útlakom, diskrimináciou. V mene lásky vstáva matka k svojmu dieťaťu aj v noci a nehovorí, že ju dieťa utláča a diskriminuje či oberá o pokoj a slobodu. Čo iné nás motivuje odpúšťať aj našim nepriateľom, ak nie láska k Bohu a blížnemu? V mene lásky blahoslavená matka Te-reza zbierala po Kalkate zomierajúce deti a starcov, aby mohli aspoň dôstojne umrieť. Ale dnes, keď podľa vzoru Krista, milujeme, svet ukazuje, že vraj sme „slabosi“ a kresťanstvo je vraj „náboženstvom slabochov“. Toto my odmietame a tvrdíme, že nijaké víťazstvo nemôže byť skutočným víťazstvom, ak v ňom nebude prítomná láska podľa vzoru Krista. Bez skutočnej pokory a poníženia pred Bohom a blížnym, nemôže byť nijaké skutočné víťazstvo. Týmto deklaruujeme nezameniteľnú

potrebu náboženstva pre tuzemskú ľudskú spoločnosť (porov. Benedikt XVI., *Deus Caritas est*, bod 28, str. 39 – 40). Lebo aj Ježišovo a Máriino poníženie na Krížovej ceste na Kalváriu nás učí, aby sme aj my ponížnosti rozumeli a chápali, že je potrebná a vedeli ju s láskou aj naozaj oceniť ako nevyhnutne osobnú i spoločenskú cnosť.

Človek sa nevie zmieriť s utrpením a smrťou

Na druhej strane, rozumieme, prečo sa niektorí ľudia dnes nevedia zmieriť s kresťanstvom. Myslíme si, že preto, lebo Kristus vykúpil človeka tým, že prijal na seba utrpenie a smrť. Pre niektorých ľudí sa Kalvária stala synonymom smrti a porážky a nevedia to Kristovi a kresťanstvu odpustiť.

Oni si vykúpenie vysvetlili po svojom tak, že Kristus mal zo zeme odstrániť utrpenie a smrť. Zaradili sa tak k zástupu tých, ktorí stáli na Kalvárii pod Ježišovým krížom a kričali: „Ak si Syn Boží, zostúp z kríža a uveríme ti“ (Mt 27, 42). Lenže Kristus nevykúpil svet takto, naopak, vo svojom utrpení objíma s láskou aj nás a my môžeme svoje utrpenie spájať s jeho utrpením za spásu sveta.

Pre ľudí, ktorí vierou nedokážu vidieť pre tmú Veľkého piatka jas Veľkonočného rána, keď Ježiš premohol smrť a vstal z mŕtvych, bude Kristovo posolstvo vždy problémom. Áno, priznávame, že v ukrižovanom Kristovi nie je ľahké vidieť Božieho Syna a Spasiteľa sveta a rovnako v bolestnej Márii, našu do neba vzatú Matku. Nie je ľahké vidieť v trpiacom či zomierajúcom, či inak ponížennom človeku samého Ježiša (Benedikt XVI., *Ježiš Nazaret-*

ský, 1. zväzok, str.). Dá sa to však v sile viery v Boha, vo svetle Veľkonočného rána, keď Ježiš vstal z mŕtvych a vystúpil do neba a v príklade Panny Márie, ktorú si Pán Boh vzal s „telom i dušou do nebeskej slávy“ (Pius XII., Apošt. konštitúcia *Munificentissimus Deus*, in: AAS 1950). Áno, priznávame, že bez viery v Boha utrpenie a smrť nemá zmysel a stáva sa nezmyslom. A o to viac musíme deklarovať nevyhnutnú potrebu viery a náboženstva pre každého človeka, aby náš život, utrpenie a smrť mali zmysel, aby sme dokázali dovidieť až za bránu utrpenia a smrti, aby sme dovideli až za Kalváriu, až k vzkrieseniu a nanebovstúpeniu, až k nebeskej sláve a k nebeskému kráľovstvu.

Čosi sa s nami deje

Žiada sa však priznať, že človek je nepoučiteľný, nevie, nedokáže sa poučiť na chybách druhých, učí sa iba na svojich chybách. Súčasný arcibiskup Filadelfie hovorí, že „čosi sa s nami deje.“ Potom pridáva štatistiky USA: rastie

negramotnosť: 29% Američanov nevie nájsť na mape Tichý oceán, ktorý obmýva východné pobrežie USA; až 63% Američanov tri roky po invázii amerických vojsk nevedelo nájsť na mape Irak, čiže krajinu, kde bojovali a zomierali americkí vojaci. Už vôbec nechcem spomínať Slovensko, lebo to by bolo neprímerane vysoké percento Američanov, ktorí by hľadali Slovensko na mape ako ihlu v kope sena. Rastie psychická labilita Američanov: až 2% úplne malých detí trpí depresiami a asi 8% adolescentov, liečba psychických závislostí stojí USA ročne 44 miliárd dolárov; rastie vulgárnosť, cynizmus a bezohľadnosť, ktorá pramení z nenásytnosti a túžby po násilí. Sociológ Carles Denber to nazýva „zdivočením Ameriky“, lebo Amerika – táto krajina, ktorá si nárokuje byť azda najvyspelejšou krajinou sveta – smeruje k barbarstvu. Arcibiskup Filadelfie píše, že „náš apetít, túžby si vykladáme ako potrebu. Nikto nás nenúti kopíť dlhy a predsa milióny Američanov to robia. Keď to rozpočítali štatisticky, vyšlo, že na každý 1 dolár pripadá 1,18 dolára

dlhu.“ Žijeme na dlh, ktorý budú musieť splácať budúce generácie, ak ho ľudstvo nespáli v ohni vojen, ale to je ešte horšie. Nikdy predtým sa ľudstvo takto nesprávalo, akoby stratilo pud sebazáchovy a obranného reflexu.

Nehovorím to preto, že sme to zavinieli my, ale preto, že my všetci to môžeme trochu zmeniť: aspoň ten malý svet okolo seba samého; ale najprv to musíme zmeniť v sebe samom, vo svojom vnútri! Keď Kristus umieral na kríži, pod jeho krížom stála Panna Mária s apoštolom Jánom, keď sa mu ostatní ľudia pod krížom vysmievali a urážali ho (porov. Mt 27, 38 – 50), kto tušil, že Boží Syn zmení ľudské životy a zmení aj ľudské dejiny? A predsa sa to stalo. Aj my potrebujeme znovu uveriť v silu Kristovho kríža, v silu Boha na tejto zemi: žiť dôsledne svoj kresťanský život. Apoštol Pavol už dávno povedal Galaťanom to isté: „*Nevracajte sa do otroctva,*“ alebo „*Bojím sa o vás, či sa azda nenamáham nadarmo*“ (Gal. 4, 11).

Mons. Ján Duda, Spišská Kapitula
Snímky: ilustračné, internet

Obrigada, Fatima!

*Krajina ležiaca na Pyrenejskom (Iberskom) polostrove v juhozápadnej Európe, oddelená od Afriky Gibraltárskym prielivom, ku ktorej patria ešte aj Azorské ostrovy a Madeira. Národ mnohých generácií obchodníkov a rybárov v odvekoch a úzkom spojení s Atlantickým oceánom. **Portugalsko.***

Fatima, pohľad na baziliku.

O krajine

Jeho názov s určitou odkazuje na mesto pri ústí rieky Douro, v údolí ktorej sa pestuje svetoznáme víno. Rimania poznali to miesto pod menom Portus Calle a neskôr sa stalo jedným z najdôležitejších obchodných centier polostrova. Dnes sa volá Oporto (Porto) a je druhým najväčším mestom Portugalska.

Oko milovníka výtvarného umenia neprehliadne maurskú architektúru. Vďaka nej sa tu od 16. storočia vyrábali dekoratívne kachle. Tzv. azulejská dekorácia má nezameniteľný charakter. Azulejo je typickým prvkom portugalskej architektúry. Ide o obvykle štvorcovú glazúrovanú keramickú kachličku s farebnou výzdobou. Nájdeme ju všade, nielen v kostoloch a palácoch, ale aj na verejných stavbách, staniach, trhoviskách, obyčajných občianskych

domoch, zvonku na fasádach i zvnútra na stenách, na stropoch i na podlahe. Okrem výtvarného prvku majú aj praktický význam – sú ľahko udržiavateľné a v horúčavých upravujú vnútornú teplotu v dome. (Slovo azulejo je arabského pôvodu – al zulaj. Tak, ako mnohé názvy začínajúce na al- odkazujú na ich arabský pôvod).

Historické udalosti vpečatili Portugalsku charakter melanchólie a vášne, ktorý je ospievaný v žalospevoch, známych pod názvom Fado. Dodnes ich spievajú študenti univerzít pri rozlúčke so svojim štúdiom, na konci ktorého pália svoje čierne univerzitné plášte. Portugalci sa tiež radi hrdia svojim slávnym moreplavcom a cestovateľom Vasco da Gama, prvým Európanom, ktorému sa podarilo oboplávať celú Afriku a doraziť až do Indie. Dosiahol to, o čo sa Portugalci pokúšali celých 80 rokov – dostať sa po mori až do Indie.

Cestovateľské zážitky

Prejsť krajinou zo severu na juh má svoje čaro. Portugalsko momentálne prežíva hlbokú hospodársku krízu, ktorá je neprehľadnuteľná aj pri pohľade na chátrajúce budovy a stavby. Napriek tomu sú tam mnohé miesta, ktoré očaria. Predovšetkým tie, z ktorých dýcha kus histórie.

Mesto Porto na severe krajiny sa hrdí svojim portským vínom, hoci to pravé sa nachádza v oproti ležiacom mestečku Gaia, kde je množstvo vínnych pivníc. Mestá sú ako dvojčičky a delí ich len rieka, ponad ktorú sa týči železná konštrukcia mostu. Navrhol ju žiak Gustava Eiffela. Je to úžasná mostná stavba, ktorá už na prvý pohľad upúta podobnosťou s parížskou eifelovkou. Presun z mesta do mesta je možný aj v lankových kabínkach ponad strechy domov.

Južnejšie od Porta sa rozprestiera historické mesto *Coimbra* s univerzitou, ktorá patrí k najstarším v Európe (založená v roku 1290 v Lisabone, v roku 1537 presunutá do tretieho najväčšieho mesta Portugalska). Okrem starej a novej katedrály sv. Kláry tu človek objaví množstvo skvostov románskej a gotickej architektúry a zažije v uličkách a na námestičkách kultúrny život miestnych ľudí a ich fiesty. Nachádza sa tu aj kláštor, v ktorom dožila svoj život sv. Lucia.

Ak sa vydáme ďalej cestou juho-východne, dôjdeme do *Fatimy*, pútnického miesta, ktoré je známe hlavne katolíkom. V jej blízkosti sa nachádzajú čarokrásne mestečká a dedinky. Azda k najkrajším patrí *Batalha* a *Alcobaça*. Keď vystúpite z autobusu v nenápadnom mestečku Batalha, prejdete pár metrov peši a nakuknete za roh akejsi stavby, zrazu vás šokuje úžasný výjav. Pred očami sa vám nečakane objaví prekrásna, neskutočne mohutná kláštorná katedrála. Človek nechápe, odkiaľ sa tu vzala. Aby ste ju dôkladne prešli, potrebujete na to celý deň. Čosi podobné zažijete aj v Alcobaça. Ozajstné architektonické skvosty. Do viacerých takýchto historických mestečiek a dediniek, hodných videnia, sa dá dostať miestnymi autobusmi z neďalekej Fatimy.

Južnejšie od Fatimy leží *Lisabon*. Má všetky atribúty hlavného mesta.

Stvárnenie srdca Panny Márie - v ňom zrkadlo, v ktorom sa môže človek vidieť

Snúbi sa v ňom história s moderným dizajnom, ktorý sa najviac prejavil počas svetovej výstavy Expo 98, kedy tam vyrástli najmodernejšie stavby. Verejnou dopravou sa asi po hodinovej ceste dostaneme do úplne iného sveta. Objavím mesto *Sintra*, ktoré je pozoruhodnou prírodnou rezerváciou s netradičnými stavbami a botanickými záhradami.

Sochy pastierikov pri vstupe do mesta

Fatima

Aj keď katolícke náboženstvo sa nekladá na dogme o mariánskych zjaveniach, predsa však v rámci uctievania mariánskeho kultu Katolícka cirkev oficiálne uznala len niekoľko, z nich sú najznámejšie mexické Guadalupe, francúzske Lurdy a portugalskú Fatimu.

Fatima je Slovákom zemepisne dosť vzdialená. Je to však tak úžasné miesto, že je hodné odporúčania.

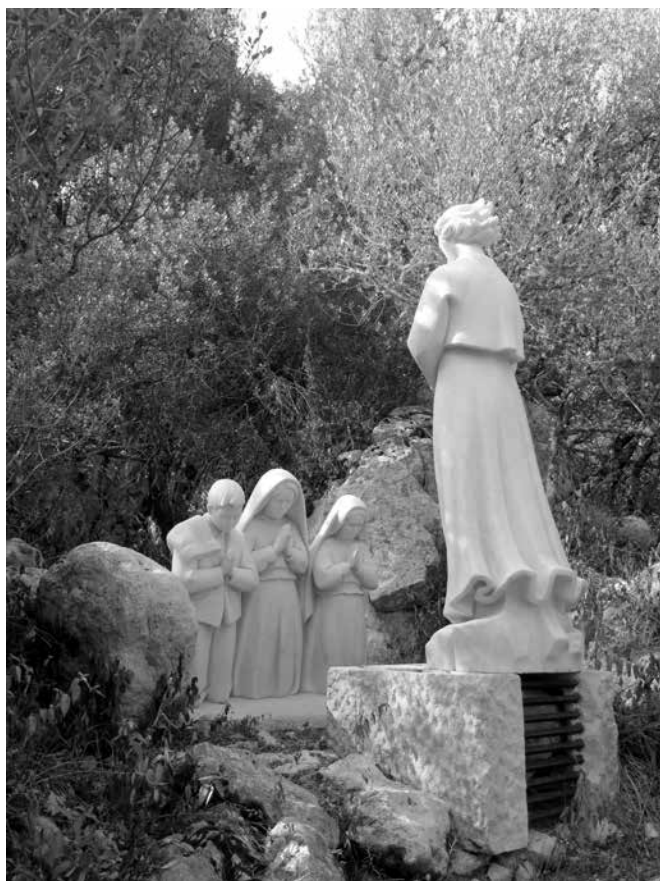
Mimo termínov púť

Ak trocha poznáme príbeh troch pastierikov z dedinky Aljustrel blízko Fatimy, vieme, že termín hlavnej púte je každoročne 13. mája a ďalšie sú každý mesiac trinásteho. Ak si však chcete vychutnať krásu a pokoj tohto príťažlivého miesta, treba sa tam vybrať mimo hlavných termínov a stráviť tam minimálne týždeň.

Miesta načerpania pre telo i pre dušu

Srdcom mestečka Fatima je obrovský priestor upravený pre potreby pútnikov a návštevníkov. Je dostatočne rozľahlý a nachádza sa tam viacero podnetných miest. Uprostred olivového hája je najvyššou stavbou hlavná bazilika. Vo vnútri vpravo od hlavného

Miesto zjavenia anjela

Hroby Hyacinty a Lucie

oltára je pochovaný František a vľavo Hyacinta a Lucia. Ich náhrobné kamene sú sústavne zahádzané živými kvetinkami. Umelecké stvárnenia detských postavičiek silno zapôsobia.

Pri východe z baziliky sa pred očami rozprestiera námestie trochu podobné tomu vatikánskemu pred Chrámom sv. Petra. Na pravej strane sa nachádza kaplnka zjavenia, ktorá je nonstop sprístupnená. Cez deň je tam program a celý čas je na kaplnku namierená web-kamera, takže môžeme mať zážitok aspoň cez internet. (<http://fatima.ch/fatima-webcam-erscheinungskapelle>). Môžeme zažívať nielen sväté omše, ale aj modlitbu ruženca v rôznych jazykoch a tiež procesiu so sochou fatimskej Panny Márie horným námestím, ktorú už, žiaľ, kamera nedokáže zachytiť. Socha je umiestnená v kaplnke a na hlave má korunku. Do nej umiestnil pápež Ján Pavol II. guľku zo zbrane, ktorá ho pri atentáte takmer smrteľne zranila. Presne zapasovala do otvoru na korunke.

Oproti bazilike je vybudovaný obrovský nadzemný a podzemný komplex, v ktorom sa nachádza niekoľko

kaplniek, kostolov a priestorov s umelecky citlivým stvárnením prežívania viery. Každá časť má svoju osobitosť. Osobne najviac zaujal priestor, kde je prezentované srdce Panny Márie niekoľkými možnými spôsobmi. Umelci si naozaj dali záležať.

CAMINHO DOS PASTORINHOS Cesta pastierikov

Jednou z možností ako stráviť populudnie je príjemná prechádzka hneď za mestom Fatima. Je to cesta, ktorou chodili sväté fatimské deti cez les. Dnes je upravená na krížovú cestu, na ktorej sú vkusne umiestnené nielen jednotlivé zastavenia, ale občas sa dá odbočiť cestičkou ku kaplnkám s vložou Eucharistiou. Každá je iná, každá zaujme iným spôsobom. Najpôsobivejšie na tejto prechádzke sú dve miesta. Jedno, kde sa deťom trikrát zjavil anjel (na jar, v lete a na jeseň 1916) s predzvesťou zjavenia Panny Márie a čelom sa dotkol zeme. Dnes sú tam biele sochy troch kľáčiacich detí a anjela držiaceho kalich. Druhé miesto je miestom stretnutia detí

s Pannou Máriou. Byť tam v čase, keď tam vôbec nikto nie je, je hlbokým zážitkom. Čas modlitby a rozjímania spríjemňuje mimoriadne pekná vôňa kvetín a hlasné cvrlikanie cvrčkov. Veľmi príjemné prostredie. Po ceste pastierikov dôjdeme až do dedinky, kde sú prístupné domčeky, v ktorých deti bývali. Opäť je to jeden zo silných zážitkov.

V celom pútnickom priestore Fatimy je nepochopiteľný pokoj, ktorý sa len ťažko opúšťa.

Zvony baziliky a prilahlých kostolov sú nastavené tak, aby neodbýjali všetky naraz. Tie hlavné odbíjajú každú celú hodinu, pritom zaznieva pieseň – fatimské Ave Mária.

Zážitok z Fatimy je taký pôsobivý, že pozýva nanovo si detailne prečítať príbeh o troch deťoch, o posolstvách týkajúcich sa Ruska, pápeža a návratu ľudí k vytrvalej modlitbe, pokore a milosrdenstvu..

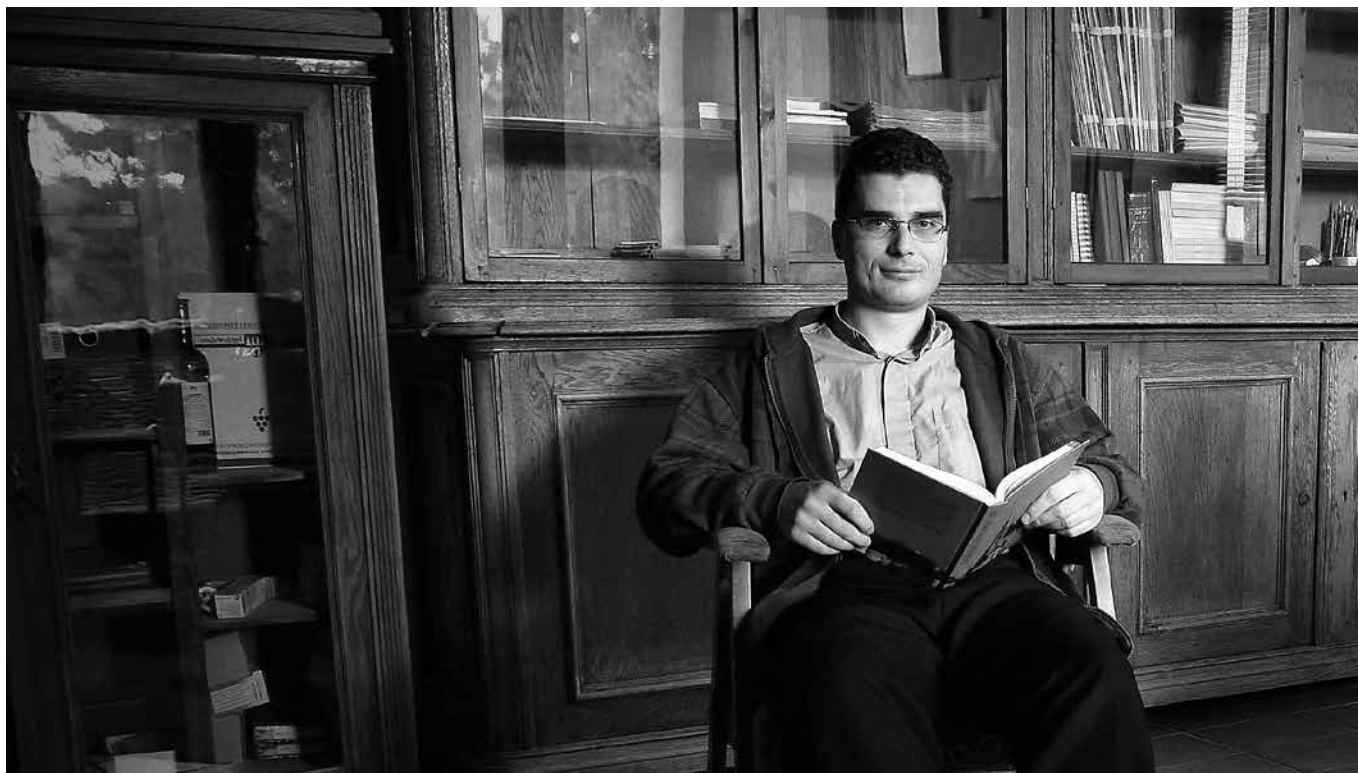
Za celý pobyt neostáva nič iné, len vyjadriť úprimné portugalské ďakujem – obrigada, Portugal!

Monika Hodnická
Snímky: archív autorky

Svätá omša je základom duchovného života

O novom a s novým kaplánom našej farnosti

V júli naša farnosť privítala nového pána kaplána Františka Benka. Aby sme ho mohli bližšie predstaviť, prijal pozvanie na rozhovor.

Snímka: P. Lazor

Prezradil nám, že pochádza z Hranovnice, dedinky neďaleko Popradu. Svoju rodnú obec má rád, rád sa tam vracia, i keď ju vraj niektorí premenovávajú na „šachovnicu“, teda národnostne zmiešanú dedinu, podobne ako Markušovce. Má dvoch starších súrodencov, brata v Brne a vydatú sestru s rodinou v Prahe, a jednu o jedenásť rokov mladšiu študujúcu sestru. Za chlapčenských čias často hrával futbal, bicykloval, tiež mal obľúbené zimné sánkovačky, lyžovačky. V súčasnosti s úsmevom priznáva: „Dve kolesá som vymenil za štyri,“ takže športu venuje oveľa menej času. Ale má v pláne znova presadnúť na bicykel, tak sa možno na ňom prevezie cez kopec odslúžiť svätú omšu na Tepličku.

Bol vysvätený pred siedmymi rokmi v Spišskej Kapitule, teda je spo-

lužiakom našich rodákov Jána Rimbalu a Róberta Gurčika. Markušovce sú v poradí jeho treťou kapláňkou po Žehre a Bystranoch, kde pracoval prevažne s Rómami. V Žehre im slúžil sväté omše, robieval katechézy, v Bystranoch boli pre nich v kostole vyhradené bohoslužby či adorácie. Markušovce po niekoľkých prechádzkach vníma ako rozsiahlu dedinu, stihol si prezrieť i filiálky, teda momentálne je vo fáze poznávania našej farnosti a ťažko je mu hodnotiť.

Čo sa týka pastorácie, zdôrazňuje: „Svätá omša je základom duchovného spôsobu života každého človeka, života s Pánom Bohom. Tam prichádza Pán Ježiš na oltár, tam ho môžeme prijať.“ Na druhej strane si uvedomuje, že ako kňaz nemôže ostať len pri svätej omši, preto chodí na stretnutia s mla-

dými, kde, môžeme povedať, ponúka isté duchovné vedenie. Výzvou pre neho je i vyučovanie náboženstva na prvom stupni Základnej školy v Markušovciach i v Tepličke, takže ho čaká s týmto súvisiaci príprava detí na prvé sväté prijímanie vo farskom kostole. Má vôľu zapájať sa do aktivít eRka, rovnako je otvorený ďalším výzvam. Máme nádej, že bude prispievateľom nášho farského časopisu.

Napokon nášmu novému kapláňovi prajeme, aby úsilie, ktoré vynaloží vo svojej pastoračnej práci vo farnosti Markušovce, prinieslo spätnú väzbu, ktorá mu bude povzbudením do nasledujúcej činnosti v iných farnostiach.

Adriana Lazorová

Aby sme poznali

Tento rok sa viac ako inokedy vraciame do histórie. Nedávno si celé Slovensko mnohými aktivitami uctilo významné jubileum príchodu svätého Cyrila a Metoda na naše územie. Ich poslaním naplnená misia je počiatkom našich kresťanských a kultúrnych dejín. Priniesli nám vieru, z ktorej životnú silu čerpali celé generácie našich predkov, aby sa uchovala až do týchto čias.

Každá dedina má svoju históriu. História tej našej je úzko prepojená s históriou Markušoviec. Tepličku založili Máriássyovci, ktorých sídlo bolo v Markušovciach. Teplička bola podľa údajov v kronike od roku 1673 filiálkou Markušoviec. Dovtedy bola gréckokatolíckou dedinou. V rokoch 1917 – 1923 bol markušovským farárom Matúš Pajdušák, ktorého záľubou bola história. Bol veľkým znalcom spišských dejín. Pokračovateľ písania kroniky Eduard Alexy, vtedajší učiteľ, ktorý pôsobil v Tepličke v rokoch 1920 – 1939 o ňom napísal: „Bez jeho vzácných príspevkov by boli dejiny Spiša a najmä našich zastrčených dedín a jeho

ľudu hluché a prázdne.“ Pre Tepličku napísal Prehľad dejín Tepličky. Vďaka nemu sa cez jeho cenné zápisky dotykame dávnych čias, dostávame sa do priestoru a času mnohých generácií našich predkov. A človek zrazu pocíti akúsi bázeň a úctu k ich úsiliu, hrejivý pocit vďaka za svedectvo ich viery a výzvu, aby sme dedičstvo, ktoré nám zanechali, neustále zveľaďovali.

Z histórie tepličského kostola

Prvý kostol bol postavený pravdepodobne pri založení Tepličky okolo roku 1328. Bol to malý kostolík

s drevenou povalou a bol zasvätený svätému Jurajovi. O sto rokov neskôr pôvodný kostolík prerobili na svätyniu a pristavili k nej novú loď. Vtedy bola postavená aj veža kostola. Dobu dokončenia stavby označuje letopočet vyrytý na kameni na veži a je to rok 1424 /údaj z kroniky/. Pamiatku na vtedajších kamenárov zachováva ešte kamenný portál, nájdený pri rozširovaní kostola okolo roku 1910. To sú pravdepodobne dnes už len torza kameňov, ktoré nepovšimnuto ležali celé roky, ba desaťročia na nádvori kostola. Teraz ležia naľavo od kostolnej brány pod lipou a zaslúžia si dôstojné umiestnenie. V roku 1766 z miloda-

rov a obetavosťou veriacich a patróna Františka Máriássyho sa prerobila drevená povala kostola /po rovnom strope sú ešte stopy pod strechou kostola/. Z toho istého roku pochádza aj najmenší zvon, ktorý nás už takmer 250 rokov svojim zvonením pozýva na Božiu slávu. Kostol sa obnovil v barokovom slohu. Z loďovej strany bol zamurovaný starý vchod s gotickým kamenným portálom /z neho sú spomínané kamene/. Nový vchod urobili preborením dolnej časti veže a slúži dodnes.

Prístavba kostola

Na prelome 19. a 20. storočia bol markušovským farárom Július Kern. Pôsobil tu od roku 1885 až do roku 1917, teda celých 32 rokov. Jemu i Teplička vďačí za veľa. Už bolo spomínané, že až za jeho pôsobenia náš kostol nadobudol podobu, akú má dnes. V tom čase

jednoloďový kostol už nezodpovedal počtu veriacich, preto sa rozhodol zväčšiť ho pristavením dvoch bočných lodí v slohu hlavnej lodi súhlasnom. Staviteľom bol on sám s markušovskými murármi, menovite Sedlačkom a Kapustom. Zadovážil nový orgán a oltáre, ktoré odkúpil od spolužiaka z Nyiregyházu. V zozname pamiatok sa spomína iba barokový oltár Svätej rodiny, ktorý pochádza z 18. storočia. Obraz Svätej rodiny v ňom je kópiou obrazu, ktorý namaľoval roku 1518 taliansky renesančný maliar Raffael Santi a ktorého originál sa nachádza v múzeu v Louvri. Podľa podpisu v ľavom dolnom rohu obrazu túto našu kópiu, ktorá má len nepatrné odlišnosti od originálu, namaľoval levočský maliar Adolf Springer v roku 1895. Po dokončení prác bolo ich staveľské úsilie korunované posviackou kostola, ktorá podľa údajov v kronike bola pred sto rokmi, teda v roku 1913.

Úcta k usilovnosti predkov

V roku viery, ktorý prežívame, verní aj odkazu sv. Cyrila a Metoda, aspoň symbolicky si uctíme aj našich bezmenných predkov, ktorí pred sto rokmi, ale aj po stáročia predtým, v oveľa ťažších a zložitejších podmienkach, bez technických vymožeností náš chrám pristavovali a zveľaďovali. Nech tohoročné úsilie veriacich pri obnove nášho kostola je takým pomyselným darom, obetou a vďakou. Nech sú pre nás vzorom vo viere a v obetavosti a zároveň výzvou pre každého k obnoveniu a prehĺbeniu si svojej osobnej viery, aby sme zvlášť v tejto dobe svojím životom o nej svedčili a plnili naše ľudské a kresťanské poslanie.

*Mária Koňaková, Teplička
Snímky: P. Lazor*

BRAZÍLSKE DOBRODRUŽSTVO

Predstavte si krásne mesto Rio de Janeiro so sochou Krista Spasiteľa, ktorý má otvorenú náruč, robíte milión fotiek a užívate si výhľad na nezapltenie, prechádzate sa svetoznámu plážou Copacabana, slnko vám svieti do tváre, nohy sa vám zabárajú do bieleho piesku, cítite vôňu mora, v ušiach vám znejú rytmy brazílskej samby. Dosť bolo predstáv, také to vôbec nebolo! Pretože Svetové dni mládeže boli tisíckrát lepšie.

Pre nás, vyše 200 Slovákov, sa začali Svetové dni mládeže o čosi skôr. Počas tzv. Misijného týždňa, ktorý sa mal odohrávať v rôznych diecézach po celej Brazílii, nás od 16. júla prijala sedem farností v meste Sao Paulo, v jednej z mestských častí zvanej Ipiranga. Na päť dní sme sa stali súčasťou ich života. A to doslovne. Čakalo nás privítanie na brazílsky spôsob, trúby, vlajky, namalované tváre, pokriky, spev, všetko ako na futbalovom zápase, rozdiel bol iba v mieste, kde sme sa nachádzali, boli sme v kostole.

Radostné brazílske privítanie

Spolu s ďalšími dvadsiatimi šiestimi Slovákami som sa dostala do maličkého farnosti Santo Antonio. Nasledovalo rozdelenie do rodín, kde sme mohli ochutnať každodenný život s domácimi. Po dvoch nociach strávených v lietadle, a ešte stále nezvyknutí na časový posun, sme si všetci mohli vydychnúť.

Bol utorok, prvý deň, a ja som sa nevedela dočkať ďalšieho, pretože už ten prvý prekonal moje očakávania, a to sme ešte len začínali.

Každý deň bol niečím novým. Program bol bohatý, či už išlo o duchovný alebo kultúrny. Na druhý deň nás čakala uvítacia omša v našej farnosti. Privítať nás prišlo asi sto domácich farníkov. Ukázali nám, ako má vyzeráť ozajstná radosť z Božej prítomnosti. Radostný spev spolu s tancom počas celej omše. S otvorenými ústami sme sa pozerali jeden na druhého, a keď nám prišli podať ruku a objat' nás aj ľudia zo zadnej časti kostola, tú radosť z brazílskeho prijatia sme nevedeli skryť.

Rôzne podoby Brazílie

V ďalších dňoch sme mali možnosť spoznať mesto, jeho dominanty, pamiatky, krásne a čisté časti, ale aj odvrátenú časť Latinskej Ameriky, ktorá je charakteristická extrémnou chudo-

bou. Na okraji mesta žijú ľudia v obrovských favelách – štvrtiach biedy. Cez deň sme týchto ľudí mohli stretnúť v meste, pretože sa snažili zarobiť nejaké peniaze na jedlo. Málo kto z nich žobral, skôr z nich boli „podnikatelia“. Predávali, čo sa dalo. Keď začalo pršať, mali dáždnyky a pršiplášte. Keď bolo teplo, predávali vychladenú vodu. Vedeli sa rýchlo prispôsobiť.

Popri spoznávaní mesta, sme spoznávali hlavne ľudí. Keď sa ma niekto opýtal, čo bol pre mňa najväčší zážitok, odpoveď prišla jednoznačne. Boli to ľudia. Možno je to ťažšie opísať slovami, ale viete, im netečie v žilách krv, ale život. A to bolo poznať vo všetkom ich konaní.

Posledný večer nám pripravili rozlúčkovú fiestu. To, čo som mohla vidieť, keď sme prišli na miesto, bol obraz ako z filmu. Pred domom bolo auto s otvoreným kufrom a v ňom obrovské reproduktory, tancovalo sa na ulici pred domom a neprestalo sa, aj keď začalo pršať.

Po krásnych piatich dňoch sa bolo treba pobrať ďalej. Neodchádzalo sa

nám ľahko a so slzami v očiach sme v nedeľu 21. júla nabrali smer Rio. Cestou sme mali ešte jednu malú zastávku. Medzi Sao Paulo a Rio de Janeiro sa nachádza najväčšie pútnické miesto v Brazílii, ktoré je zasvätené Panne Márii z Aparecidy. Nossa senhora de Aparecida, ako ju zvyknú nazývať domáci, je patrónkou rodiny a celej Brazílie. Vo večerných hodinách sme dorazili do Ria. Pohľadom sme už všetci hľadali známu sochu Krista, a potom sme ju v diaľke zbadali. Na najbližších pár dní sa nám symbolicky stala útočiskom aj smerodajným bodom.

Slováci v Riu

V Riu sme už boli všetci Slováci spolu v jednej farnosti. Táto far-

nosť bola jediná v celej Brazílii, ktorá mala kostol zasvätený Božiemu hrobu. Rozdelení sme boli opäť do rodín a do škôl. Od stredy sme mali spoločné katechézy s otcom biskupom Tomášom Galisom v doobedňajších hodinách. Poobede sme mali vlastný alebo spoločný program, no všetci sme sa už tešili na hlavný program, ktorým bola svätá omša so Svätým Otcom Františkom. Všetko sa to malo odohrávať na vzdialenom mieste Campus fidei na Guaratibe, ale keďže celý týždeň pršalo a miesto bolo zaplavené, tak sa to konalo na pláži Copacabana. Podľa odhadu 3,7 milióna mladých ľudí! Prišli, aby sa stali misionármi v duchu hesla: „Chodte a získavajte učeníkov zo všetkých národov“ (Mt 28, 19). Ako nám povedal Svätý Otec na záve-

rečnej omši: „Ježiš nepovedal: Ak sa vám chce, ak máte čas..., ale choďte a učte všetky národy! Evanjelizovať znamená vydávať svedectvo o Božej láske, znamená to prekonať svoje sebecko a slúžiť druhým.“ A to bezpodmienečne!

A tento odkaz zo Svetových dní by som dnes chcela odovzdať vám mladí, ktorí ste tam nemohli byť. Všetky zážitky, ktorých bolo omnoho viac, sa však do jedného článku nezmestia. Dúfam však, že som nadchla aspoň niekoho pre najbližšie Svetové dni mládeže v roku 2016, ktoré sa budú konať o kúsok bližšie – v Krakove.

Lucia Hamráková, Teplička
Snímky: archív autorky

Letný tábor eRka v Ždiari

Tento rok sme sa rozhodli urobiť letný tábor pre deti pod Belianskymi Tatrami v malebnej obci Ždiar. Táto obec je známa tým, že jej obyvateľmi sú gorali a tiež sa cez ňu prechádza k našim susedom Poliakom.

Veľký tábor detí. Foto: Pavol Zmuda ml.

Rodičia odprevadili svoje deti v pondelok ráno 15. júla na železničnú stanicu a vyzdvihli si ich taktiež na vlakovej stanici v nedeľu 21. júla v poobedňajších hodinách. Cesta vlakom a autobusom bola príjemná, no so zvyšujúcou sa nadmorskou výškou sa zhoršilo aj počasie, a tak bol takmer celý prvý deň upršaný.

Program zameraný na regeneráciu tela i duše

Program tábora sa niesol v téme Putovania po planétach, po ktorých nás sprevádzali kamaráti z Mačacej planéty – Pá a Pí. Planéty boli rôznorodé, kde si mohlo každé dieťa prísť na to svoje. Boli to planéty: Objavov, Neobjavených chodníčkov, Dobrodružstva, Slávnych osobností, Kreativita a na záver sme sa opäť dostali na planétu Zem. V stredu na planéte Neobjave-

ných chodníčkov sme sa ocitli na chate pri Zelenom plese. Putovanie bolo pre niektoré deti obohatené aj pohľadom na Biele pleso, kde sa však z „kondičných“ dôvodov nedostali všetky deti. Účastníci tábora mali počas jeho trvania pravidelný režim, ktorý dodržiavali.

Nové priateľstvá

Súčasťou tábora boli aj rôzne aktivity, ktorými sme mali za cieľ viesť deti k poriadku a konaniu dobrých skutkov. Mali sme medzi sebou aj deti z iných dedín, čo bolo prínosom, lebo sme mali možnosť pozorovať, ako ľahko a rýchlo vznikajú medzi deťmi nové priateľstvá. Deti mali počas dňa pravidelné služby v kuchyni a pri upratovaní topánok, ktoré s láskou plnili. Aktivity pre deti boli zamerané na všetky oblasti rozvoja ich osobnosti. Mali možnosť vyrobiť si vlastné náušnice, prilby na odlet rakety i samotnú

raketu, ozdoby na slávnostnú večeru. Každý nový deň sme spoločne začínali a aj končili modlitbou. Tábor by sa nezaobišiel bez opekačky, hry na gitare, futbalu, frisbee, bedmintonu, naháňačiek, skrývačiek a v neposlednom rade večernej adorácie pred Eucharistiou.

Verím, že sa deťom páčilo a že si spoločne s nami odniesli domov veľa pekných, jedinečných a nezabudnuteľných spomienok. Touto formou sa chcem poďakovať všetkým animátorom, ktorí venovali svoj čas, svoje možnosti, skúsenosti a hlavne kúsok seba pri realizácii tábora, kuchárovi za výborné jedlo a hlavne rodičom za prejavenu dôveru. Všetkým deťom želim úspešný školský rok a verím, že sa budeme spoločne stretávať na našich eRko strestkách, a tak tráviť spolu čas nielen počas letných prázdnin.

Lucia Klučárová

Z myšlienok pápeža Františka počas SVETOVÝCH DNÍ MLÁDEŽE 2013 v brazílskom Rio de Janeiro

Na začiatku SDM

Mladí sú bohatstvom národa

• Počas svojej prvej cesty chcem vyhľadať mladých ľudí v konkrétnosti sociálneho kontextu, v ktorom žijú. Teda nie mládež odstrihnutú od svojho života. Pretože ak izolujeme mladých, oberáme ich o PRÍSLUŠNOSŤ. Mladí majú svoju príslušnosť, patria do rodiny, vlasti, kultúry a viery. Nesmieťme ich izolovať! Mladí sú BOHATSTVOM, ktoré predstavuje budúcnosť národa. Sú budúcnosťou, pretože majú silu, sú mladí, idú dopredu.

• Upozorňujem na podstatnú rolu starších ľudí ako strážcov MÚDROSTI života. Aj tí na druhom kraji života, starší, sú budúcnosťou národa. Národ má budúcnosť, ak ide dopredu v oboch častiach. Myslím, že sme nespravodliví k starším. Oni nám nič neprestali dávať, majú múdrosť, múdrosť života, múdrosť histórie, múdrosť vlasti, múdrosť rodiny, a všetko toto potrebujeme. A preto hovorím, že idem navštíviť mladých, ale UPROSTRED ich sociálnych vzťahov, a to najmä so staršími.

Na záver SDM

Chodte bez strachu, aby ste slúžili

• „Chodte teda a učte všetky národy“. Týmito slovami sa Ježiš obracia na každého z vás, aby vám povedal: „Bolo veľmi pekné zúčastniť sa na Svetových dňoch mládeže, prežívať vieru spoločne s mladými, ktorí prišli zo všetkých strán sveta. Teraz však musíte ísť a odovzdať túto skúsenosť aj iným.“ Ježiš ťa volá k tomu, aby si prijal MISIU učeníka. Čo nám dnes hovorí Pán vo svetle Božieho slova, ktoré sme počuli? Chodte bez strachu, aby ste slúžili.

• Počas týchto dní ste tu, v Riu, mali príležitosť stretnúť sa s Ježišom, pocítili ste radosť viery. Avšak skúsenosť tohto stretnutia nemôže zostať uzatvorená vo vašom živote, alebo len v malej skupinke vašej farnosti, v hnutí, či vo vašej komunite. Bolo by to ako vziať kyslík plameňu, ktorý má horieť. Viera je PLAMENĚN, ktorý je o to živší, o čo viac sa oň delíme, o čo viac ho odovzdávame, aby všetci mohli spoznať, milovať a vyznávať Ježiša Krista, ktorý je Pánom života a dejín (Rim, 10, 9).

Ježiš povedal: „Chodte a učte všetky národy“. Nepovedal: ak sa vám chce, ak máte čas, ale chodte! Ohlasovať evanjelium je MANDÁT, ktorý Pán zveruje celej Cirkvi, i tebe. Je to príkaz, ktorý sa nerodí z túžby po moci, ale zo sily lásky, z toho, že Ježiš ako prvý prišiel medzi nás a dal nám nielen niečo zo seba, ale dal sa nám CELÝ. Dal svoj vlastný život, aby nás zachránil. On nás nielen posielal, ale nás aj SPREVÁDZA v tejto misii lásky.

• KAM nás posielal Ježiš? Niet hraníc, niet limitov, posielal nás ku VŠETKÝM. Evanjelium je pre všetkých, nielen pre niektorých. Nie je len pre tých, ktorí sa nám zdajú najbližší, najchápavejší, najpohostinnejší. Je pre všetkých. Nemajte strach ísť a zaniest Krista do každého prostredia, aj na životné periférie, aj tým, ktorí sa zdajú byť celkom vzdialení a celkom ľahostajní. Pán hľadá všetkých a chce, aby VŠETCI pocítili hrejivú silu Jeho milosrdenstva a Jeho lásky.

• Sv. Pavol hovorí: „Beda mi, keby som evanjelium nehlásal!“ (1 Kor 9, 16). Dnes je toto hlásanie zverené aj vám, aby znovu zaznelo s obnovenou silou. Cirkev vás potrebuje, potrebuje entuziazmus, kreativitu a radosť, ktoré sú pre vás charakteristické. Veľký apoštol Brazílie, blahoslavený José de Anchieta sa vydal na misie, keď mal len devätnásť rokov. Viete, aký je najlepší prostriedok na evanjelizáciu mladých? MLADÝ človek. Toto je cesta, ktorou vám treba kráčať.

Rodičia na slovíčko

V ostatnom období často počúvame správy o právach dieťaťa. Začínajú sa riadne priestrovať. Už si musia rodičia či vychovávatelia dávať veľký pozor na to naše výchovné „po zadku“, pretože, ak sa dieťa postaruje v linke dôvery, dostanú sa za mreže. Dieťa odoberú do ústavnej starostlivosti.

Na Slovensku sme ešte také niečo nezažili, ale v západných krajinách je to už bežný jav, ktorý sa k nám nebezpečne šíri. Práva dieťaťa sa spomínajú formou Deklarácie práv dieťaťa prijatej OSN v školách a súhlasíme, že je potrebné rešpektovať ich. I my sme v našej rubrike spomínali, že je správne vyhýbať sa telesným trestom a existujú iné spôsoby na vzbudenie rešpektu. No nielen telesné tresty, ale i rôzne formy „psychického“ nátlaku na deti môžu spôsobiť problémy podobné ako pri telesnom ubližovaní. Takto chcú moderné civilizácie brániť práva dieťaťa. Možno až kým nám deti neprerastú cez hlavu... Alebo nám už prerastajú?

Samozrejme, na vine nie sú len ony samotné, ale i prostredie moderných informačných technológií. Teda na jednej strane bránime ich ochranu, na strane druhej im ponúkame internet, nevhodné filmy... Rodičia cítíme, že sa nám situácia vymyká z rúk a stávame sa čiastočne bezmocnými. I keď vo vlastnej domácnosti všemožne ochraňujeme deti pred nebezpečenstvami, prostredie, v ktorom sa nachádzajú, ich posúva na opačnú stranu. Ešteže, my – kresťania, máme nádej v modlitbe a prijímaní sviatostí. Preto uznávame, že deťom treba zabezpečiť zdravý duševný, telesný vývoj, výživu, bývanie, zdravotnícke služby, lásku, porozumenie, starostlivosť, ochranu pred zanedbávaním, krutosťou, využívaním, jednoducho všetko, čo je pre nich prospešné.

Avšak druhá strana mince nám pripomína, že všetci obrancovia detských práv akosi pozabúdajú na prvoradé výlučné právo, právo dieťaťa na život. Chvalabohu, v našej krajine sú ľudia, ktorí naň nezabúdajú a postavili sa za hájenie pravdy pochodom za život 22. septembra v Košiciach. Tu môžeme povedať, že modlitby našich starých rodičov, matiek a otcov prinášajú ovocie, že ešte sú ľudia, ktorí sú odhodlaní vychovávať mládež k hodnotám, ktoré sú pre naše deti zárukou ozajstného šťastného, slobodného života.

Adriana Lazorová

Ahoj, Dobráčikovia!

Už ste to v škole správne naštartovali? No a teraz sa vám už nechce ani ďalej čítať. Zase škola... Ale len vydržte! Nebudeme sa rozpisovať o matematike, ba ani vybrané slová nespomenieme. Len sa spolu zamyslíme nad tým, ako by sme si to v škole uľahčili. Aby nám rozum správne fungoval, aby sme sa cítili v pohode, aby bola dobrá nálada, čím menej únavy, je potrebné porozmýšľať, čo jeme a či si aj zašportujeme. Naozaj je vedecky dokázané, že napríklad zinok z celozrnných produktov, jód z morských rýb či soli, železo z mäsa, rýb, hydiny, obohateného pečiva a kyselina listová z listovej zeleniny, citrusov, kľúčkov v strave ovplyvňujú vašu schopnosť rozmýšľať. Váš mozog rovnako potrebuje sacharidy, teda cukry i tuky. Takže koláčik či čokoládka, no hlavne cukry z ovocia, sú pre vás zdravé, dokonca zlepšujú pamäť spolu s náladou. Pre váš rast sú

dôležité proteíny, ktoré nájdete v mäse, rybách, hydine, mlieku. Nezabudnime na vitamíny z ovocia a zeleniny, dôležité pre váš imunitný systém, vďaka ktorým predchádzame chorobám. Preto je dôležité jesť pestrú stravu – z každého rožku trošku. Ak má byť všetko vo vašom organizme v poriadku, záleží vám na tom, aby sa vám do hlavy rýchlo zmestili potrebné vedomosti, dodržiavajte ďalšie zásady:

- jedzte v menších množstvách častejšie, asi každé dve hodiny,
- k pestrej strave patrí dostatok pohybu, šantenie, čerstvý vzduch,
- dodržiavajte pitný režim, obmedzujte však sladké nápoje,
- vyhýbajte sa čipsom, hranolčekom, hamburgerom, presoleným a presladeným jedlám,
- nikdy nevynechávajte raňajky, nezabúdajte si desiatu,
- pri obede je dôležitá polievka, ktorá pripraví žalúdok na trávenie druhého jedla.

Súťaž

Správnou odpoveď z minulého čísla nám zaslala Emka Kačťová z Markušoviec, ktorej ďakujeme a pošleme maličkú odmenu. Vašou úlohou do budúceho čísla je napísať nám úryvok zo Svätého písma, kde sa spomína jedlo a uhádnuť, čo nám prezrádza nasledujúci obrázok. Tešíme sa na vaše postrehy.

Tipy na zdravú desiatu (mňam):

- ✓ mamkin ovocný koláč
- ✓ nakrájané ovocie s orieškami
- ✓ zmes sušeného ovocia
- ✓ strúhaná mrkva s jablkom a hrozičkami
- ✓ nesladený jogurt s piškótami
- ✓ tvaroh zmiešaný s medom a sušenými brusnicami

farský informátor

Veľký tábor

Počas letných prázdnin sa uskutočnil veľký tábor detí od osem do pätnásť rokov, ktorý sa konal v dňoch od 15. – 21. 7. 2013 v obci Ždiar. Spolu nás bolo 42 účastníkov, každý si domov odnášal pekné spomienky na spoločné zážitky.

Národné stretnutie mládeže R13

Od 26. do 28. júla 2013 sa v Ružomberku uskutočnilo národné stretnutie mládeže R13, kde traja mladí Markušovčania pomáhali v rôznych službách – zdravotnícky tím, animátorský tím, ubytovací tím. Dobrovoľníci sa stretli pred príchodom účastníkov počas týždňa a na svoje služby dostal každý tím špeciálne požehnanie so Sviatosťou Oltárnou. Medzi cca 1600 účastníkmi sa zablykli aj dve vysmiate tváre našich dvoch mladých dievčat z Markušoviec. Program sa organizátorom podaril a každý odchádzal domov naplnený a povzbudený. Spolu na R13 bolo okolo 2200 ľudí, čomu sa mesto Ružomberok tešilo.

Výlet mladých

V dňoch od 30. 7. – 2. 8. sa mladí zo stretka z Markušoviec ocitli na Zamagurí, kde si spoločne vychutnávali krásy prírody cestou na Tri koruny a cestou späť i chladivý tok Dunajca. Spolu trávili čas pri rôznych športových, spoločenských, ale i pri duchovných aktivitách.

Malý tábor

V dňoch od 13. do 15. augusta 2013 sa uskutočnil malý tábor pre deti od štyroch do ôsmich rokov. Animátori sa spolu s deťmi stretávali každý deň na fare o 9:00 hod. Deti programom sprevádzala Gombička a Gombík, ktorí sa im snažili priblížiť hodnotu priateľstva. Tábora sa spolu zúčastnilo sedemnášť detí. Vyvrcholením bola opekačka vo farskom altánku.

Miništrantský a mládežnícky futbal

Dekanátny úrad v Spišskej Novej Vsi v spolupráci s farnosťami spišskonovoveského dekanátu zorganizovali 3. ročník dekanátneho letného miništrantského futbalového turnaja a mládežníckeho futbalového turnaja, ktorý sa uskutočnil 1. septembra na ihrisku v Smižanoch. Tohto turnaja sa zúčastnili aj naši miništranti z Lieskovian a z Tepličky, mládežnícky futbal reprezentovala mládež z Markušoviec. Program sa začal privítaním a registráciou tímov podľa kategórií. Po odohraní zápasov bol pripravený guláš s občerstvením. Turnaj sa ukončil vyhodnotením všetkých zápasov a ocenením miništrantov. Mládež z Markušoviec získala 3. miesto; miništranti z Lieskovian 8. miesto a miništranti z Tepličky 7. miesto. Všetkým zúčastneným srdečne blahoželáme.

Večné sľuby

Dňa 5. októbra 2013 o 11:00 hod. v kostole Svätého Ducha v Levoči zloží do rúk otca kustóda Tomáša Lesňáka večné sľuby brat Jozef Sukeník, rodák z Markušoviec.

Maľovanie kostola v Tepličke

V roku 2012 sa vymenila strešná krytina a následne bolo plánované maľovanie kostola. Na schôdzi cirkevnej a hospodárskej rady dňa 8. februára 2013 so súhlasom pána farára Švančaru sa rozhodlo pokračovať v prácach v tomto roku. Začalo sa v týždni po Turíčných sviatkoch – 21. mája 2013. Najprv v spolupráci s obecným úradom sa urobil okolo obvodu kostola odvodňovací výkop, ktorý súvisel s dokončením kanalizačnej šachty pri otvorení plotu kostola.

Vonkajšia fasáda sa urobila pomerne rýchlo. Nasledoval najťažší a najzložitejší úsek – kostolná veža. Postaviť lešenie svojpomocne si vyžadovalo nielen fyzickú námahu, ale predovšetkým veľkú odvahu niešť ešte väčšie bremeno zodpovednosti za bezpečnosť. Kostolná veža potrebovala pred maľovaním najviac opráv. Vymenili sa prehnité dosky spod kupoly. Namáhavá bola práca aj pri čistení pieskovcových nárožných kameňov a okolo vstupného portálu. Práce pokračovali úpravou nádvorja a okolia s vytvorením parkoviska, oplotením, založením trávnik a živého plotu. Dňa 27. júla 2013 sa začalo s maľovaním interiéru, ktoré bolo v priebehu toho istého týždňa (3. augusta) aj ukončené.

Vďaka obetavosti niekoľkých ľudí, ich mimoriadnej iniciatíve a osobnému nasadeniu bol priebeh prác rýchly a dynamický. Aj keď nemožno povedať, že bez problémov. Najväčšiu zásluhu má Vlado Gbúr, ktorý spolu s Dušanom Pavlíkom a Cyrilom Hamráčkom nezištne, bez nároku na akúkoľvek odmenu, obetovali veľa času i fyzickej práce pri stavaní lešenia okolo veže i počas všetkých prác. Vďaka tiež patrí všetkým dobrovoľníkom, ktorí pri kostole akoukoľvek prácou pomáhali. Maľovanie realizoval Štefan Holečko so synom, ktorý okrem toho, že bol majstrom svojho remesla, pomáhal pri všetkých prípravných a pomocných prácach. Stolárske práce odviezol Michal Liptai a Matej Holečko. Ružencové bratstvo venovalo 750 eur na výsadbu buxusov na živý plot. Tomáš Korfánt zhotovil nový misijný kríž bez nároku na odmenu za materiál aj prácu. Firma Alcon zo Spišskej Novej Vsi bezplatne zapožičala lešenie na vežu. Jaro Olejník zadarmo poskytol betón na úpravu okolia. Mnohí veriaci dobrovoľne obetovali finančné milodary.

Ďakujeme Bohu za všetky dobrodenia a za ochranu počas prác. Ďakujeme za obnovený a upravený Boží chrám.

Založené 1999

fotoobjektívom

LETO 2013

Veľký tábor detí

Leto 2013

Časopis vyšiel aj vďaka finančnej podpore obce Markušovce.

Vydáva Rímskokatolícky farský úrad Markušovce pre farnosť Markušovce a filiálky Teplička, Pod Teplička a Lieskovany. Zodpovedná redaktorka: Mgr. Monika Hodnická. Redaktori: Mgr. Adriana Lazorová, Peter Lazor, Lýdia Bušovská a externisti. Sadzba a grafická úprava: Ing. Peter Hamrák. Technické spracovanie: Tlačiareň Kežmarok. Jazyková úprava: Mgr. Barbora Klučárová. Odborný konzultant: Mgr. Ondrej Švančara, Imprimatur: Prof. ThDr. František Tondra, spišský diecézny biskup, BÚ 16.2.1999, č. prot. 113/99. Registrované OÚ, odbor školstva a kultúry v Spišskej Novej Vsi, reg. č. 2/99. Náklad 1000 kusov. Adresa redakcie: Rím. kat. farský úrad, Michalská 52, 053 21 Markušovce. Nepredajné. E-mail: info@pokojadobro.sk <http://www.pokojadobro.sk> Redakcia si vyhradzuje právo upravovať príspevky. Nevyžiadané rukopisy nevraciam.

www.pokojadobro.sk